

การพัฒนาตัวบ่งชี้วัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน Development of Quality Culture Indicators of Secondary Schools under the Office of the Basic Education Commission

เชี่ยวชาญ ภาระวงศ์ *

วาโร เฟิงสวัสดิ์ **

จำนง วงษ์ชาวม ***

พรเทพ เสถียรนพแก้ว ****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) พัฒนาตัวบ่งชี้วัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 2) ตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวบ่งชี้วัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ การดำเนินการวิจัย มี 3 ระยะ ประกอบด้วย ระยะที่ 1 การกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย โดยศึกษาเอกสารงานวิจัย และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ระยะที่ 2 การพัฒนาตัวบ่งชี้วัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยสอบถามผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 21 คน ใช้เทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง 3 รอบ และระยะที่ 3 การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้วัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้บริหารสถานศึกษา และครูในโรงเรียนมาตรฐานสากล ปีการศึกษา 2559 จำนวน 674 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าสถิติพื้นฐาน วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันด้วยโปรแกรมลิสเรล

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. วัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบหลัก 31 องค์ประกอบย่อย

และ 123 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย ด้านผู้นำเน้นคุณภาพ จำนวน 17 ตัวบ่งชี้ ด้านครู และบุคลากรคุณภาพ จำนวน 16 ตัวบ่งชี้ ด้านผู้เรียนคุณภาพ จำนวน 13 ตัวบ่งชี้ กลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพ จำนวน 14 ตัวบ่งชี้ ด้านการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง จำนวน 14 ตัวบ่งชี้ ด้านทีมคุณภาพ จำนวน 9 ตัวบ่งชี้ ด้านกระบวนการคุณภาพ จำนวน 19 ตัวบ่งชี้ และผลลัพธ์แห่งคุณภาพ จำนวน 21 ตัวบ่งชี้

2. โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวบ่งชี้วัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2=48.53$ df=49 p=0.49394 GFI=0.97 AGFI=0.94 RMSEA=0.000 CN=827.92) เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักขององค์ประกอบเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยเป็น ดังนี้ ผลลัพธ์แห่งคุณภาพ (1.00) กระบวนการคุณภาพ (0.96) ทีมคุณภาพ (0.59) ผู้เรียนคุณภาพ (0.23) การพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง (0.14) ผู้นำเน้นคุณภาพ (0.03) ครู และบุคลากรคุณภาพ (0.03) และกลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพ (0.02) ตามลำดับ

ABSTRACT

The objectives of this study were to develop quality culture indicators of secondary schools under the Office of the basic Education Commission and to examine the goodness-of-fit of the confirmatory factor analysis model of quality culture indicators of secondary schools under the Office of the basic Education Commission with the empirical data. The study was conducted in 3 phases.

* นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

** , *** , **** อาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

Research conceptual framework was constructed in Phase 1 by the analysis of related documents and studies, as well as interviewing 5 academic experts. Phase 2 was the development of the quality culture indicators by enquiring 21 experts for 3 rounds, using Modified Delphi Technique. Goodness-of-fit test of the quality culture indicators of quality culture indicators of schools under the Office of the Basic Education Commission structural model with the empirical data was executed in Phase 3. The subjects were 693 directors and teachers in World- Class Standard School, selected through stratified random sampling. Research tool used was 5 level rating scale questionnaire. The data was then analysed to find the basic statistics. LISREL program was employed to analyse the confirmatory factors.

The study results could be concluded as follows:

1. Quality culture indicators of secondary schools under the Office of the basic Education Commission comprised of 8 major components, 31 minor components and 123 indicators. They could be further classified as follows: 17 indicators on Quality Leadership, 16 indicators on teachers and education personnel, 22 indicators on quality student, 14 indicators on strategy of quality improvement, 14 indicators on continuous quality improvement, 9 indicators on quality team, 19 indicators on quality system, 21 indicators on quality outcomes

2. Confirmatory factors analysis model of quality culture indicators of secondary schools under the Office of the basic Education Commission has goodness-of-fit with the empirical data (Chi-Square= 48.53 df=49 p=0.49394 GFI=0.97 AGFI=0.94 RMSEA=0.000 CN=827.92). The factor loading of each component could be sorted in descending order as follows : outcomes of quality (1.00) quality system (0.96) team quality (0.59) quality of student (0.22) continuous quality improvement (0.14) quality Leadership (0.03) quality of teacher (0.03) and quality of strategy (0.02)

คำสำคัญ : ตัวชี้วัด, วัฒนธรรมคุณภาพ.

Keywords : Indicator, Quality culture.

บทนำ

จากอิทธิพลการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในปัจจุบันที่เป็นไปอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องอยู่ตลอดเวลา ส่งผลกระทบต่อสังคม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง สิ่งแวดล้อมวัฒนธรรมรวมทั้งการศึกษาดังนั้นเพื่อความอยู่รอดในสถานการณ์ปัจจุบันและเพื่อเตรียมพร้อมรับสถานการณ์ในอนาคตที่จะเกิดขึ้น อีกทั้งปัจจุบันโลกแห่งการสื่อสาร โลกไร้พรมแดนจึงเป็นเหตุให้ไม่สามารถเลี่ยงจากผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ สังคมไทยจึงต้องศึกษาหาแนวทางในการปรับเปลี่ยน การดำรงชีวิต รวมถึงแม้กระทั่งการจัดการระบบการศึกษา หรือกระบวนการจัดการเรียนการสอนของครู โดยระบบ การจัดการศึกษาหรือแม้กระทั่งระบบการจัดการเรียน การสอนที่ดีจะเกิดขึ้นได้นั้น จะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของ คุณภาพ

ในปี พ.ศ. 2553 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐานได้ชี้ให้เห็นว่า ประเทศไทยจะมีความสัมพันธ์กับชุมชน โลกบนพื้นฐานของศักดิ์ศรีและความสามารถในการเรียนการสอนที่ลงถึง ระดับห้องเรียนอย่างมีคุณภาพ อันเป็นผลมาจากการมีผู้บริหาร และครูมืออาชีพ รวมทั้งมีคณะกรรมการสถานศึกษาที่ให้ คำปรึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ (รัตนา ดวงแก้ว, 2556 : 11) ดังนั้นโรงเรียนจึงจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการจัดการ เรียนรู้ทั้งระบบ คุณภาพของโรงเรียนเป็นเป้าหมายหลัก ในการพัฒนาโรงเรียนให้มีศักยภาพ ให้พร้อมในการพัฒนา ในด้านต่าง ๆ เพื่อรับมือกับสถานการณ์ต่าง ๆ มีผู้เรียนที่มีคุณภาพ มีระบบการเรียนการสอนที่ดี มีอุปกรณ์ครบครัน มีห้องสมุด มีการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ตลอดจน การจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม

บทบาทสำคัญเพื่อพัฒนาศักยภาพและคุณภาพ ของประชากรนำไปสู่การพัฒนาประเทศ และเตรียมรับ การเปลี่ยนแปลงที่มากับกระแสโลกาภิวัตน์ (ช่วงโชติ พันธุเวช, 2552 : 2) คือโรงเรียน ซึ่งเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการ ให้บริการประเภทหนึ่ง มีหน้าที่สำคัญ คือพัฒนา การศึกษาให้ผู้เรียนมีคุณภาพ จึงมีความจำเป็นต้องปรับปรุง ในการบริหารจัดการ รวมทั้งกระบวนการจัดการเรียน การสอนเพื่อให้เกิดคุณภาพทางการศึกษาเช่นเดียวกับ องค์กรประเภทอื่น ๆ ที่บริหารโดยยึดเกณฑ์คุณภาพ ขององค์กรของตน และมีการทำอย่างต่อเนื่องจนกลายเป็น วัฒนธรรมคุณภาพ ที่ก่อให้เกิดผลดีต่อองค์กร

ดังนั้นการบริหารโรงเรียนในปัจจุบัน จึงจำเป็นต้องจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ เพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็น มนุษย์ที่สมบูรณ์ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ดี คือ

พัฒนาการทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ไปพร้อม ๆ กัน เพื่อผลิตนักเรียนให้มีคุณภาพแก่สังคม มนุษย์ให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข อีกทั้งการจัดการศึกษา ที่มีคุณภาพถือได้ว่าเป็นส่วนสำคัญ ในการพัฒนาทรัพยากร มนุษย์ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และจะส่งผลโดยตรง ต่อการพัฒนาประเทศ นอกจากนี้ยังเป็นการส่งเสริมสังคม ฐานแห่งความรู้ (Knowledge-based Society) ให้เกิดขึ้น กับนักเรียนหรือผู้รับบริการ และแนวโน้มการพัฒนาสังคม โลกไปสู่สังคมเศรษฐกิจยุคใหม่ที่ต้องพึ่งพานวัตกรรมและ เทคโนโลยีเป็นหลัก ความรู้ความสามารถของกำลังคนและ ภูมิปัญญาของประเทศ เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนา ศักยภาพของประเทศในการแข่งขันกับนานาประเทศ ส่งผล ให้ทุก ๆ ประเทศทั่วโลกหันมาให้ความสำคัญกับการศึกษา ในฐานะเป็นกลไกหรือเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาศักยภาพ กำลังคน สังคมและประเทศ ประเด็นสำคัญในการพัฒนา ด้านการศึกษา คือ การมุ่งสู่การพัฒนาด้านคุณภาพ เพราะ หากประชาชนของประเทศมีคุณภาพ การพัฒนาประเทศก็ จะเป็นไปอย่างมีคุณภาพ และยังบ่งบอกถึงความสามารถใน การแข่งขัน ในระดับนานาชาติอีกด้วย เมื่อโรงเรียนมีคุณภาพ ก็จะสามารถสร้างความเชื่อมั่นในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ทำให้ผู้ปกครองส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนนั้น ๆ

วัฒนธรรมเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับความคิด ความเชื่อ ค่านิยม ซึ่งอิทธิพลของวัฒนธรรม ที่มีต่อการบริหารนี้จะมี มาก แม้แต่การตัดสินใจและการประพฤติปฏิบัติของบุคคล จะต้องอยู่ในกรอบระเบียบ ข้อบังคับ หรือหลักการจัดการ ขององค์กรก็ตาม ถ้าหากรอบระเบียบและข้อบังคับ ต่าง ๆ ที่ใช้อยู่ขัดกับวัฒนธรรมของบุคคลนั้นแล้ว บุคคลนั้นก็จะ พยายามหลีกเลี่ยงกฎเกณฑ์ให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ทำให้ระเบียบหรือกฎเกณฑ์เป็นอย่างหนึ่ง แต่การปฏิบัติ เป็นไปอีกอย่างหนึ่ง ดังจะพิจารณาได้จากสังคมได้นำเอา เทคนิคหรือหลักเกณฑ์ตลอดจนหลักการต่างสังคมมาใช้ แต่ขัดกับวัฒนธรรมของสังคมนั้น ๆ จึงนำมาใช้ไม่ได้ผล ต้องประสบความล้มเหลวไปในที่สุด ฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่า วัฒนธรรมมีอิทธิพลต่อการบริหารหรือวัฒนธรรมมีผลกระทบ ต่อการบริหาร (วิไลวรรณ มีแฮม. 2551 : 11-12) แต่เมื่อไร ก็ตามวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในองค์กร หรือโรงเรียน หากได้รับการพัฒนาให้เป็นวัฒนธรรมคุณภาพจะก่อให้เกิด ประสิทธิภาพต่อองค์กรหรือโรงเรียนเนื่องจากวัฒนธรรม คุณภาพเป็นแนวทางการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาคุณภาพให้ เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในการปฏิบัติงานของผู้บริหาร หรือหัวหน้ากลุ่มบริหารระดับสูงจะต้องยอมรับวัฒนธรรม คุณภาพ เสมือนหนึ่งปรัชญาการดำเนินชีวิต ทำให้คุณภาพ

เป็นส่วนหนึ่งของงาน เพราะคุณภาพจะเป็นตัวกระตุ้นให้ เกิดการเปลี่ยนแปลงในครูและบุคลากรทางการศึกษา หรือแม้กระทั่งผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จากการทำงาน ตามคำสั่ง กลายเป็นการดูแลรับผิดชอบในผลงานของตนเอง ปัจจุบัน โรงเรียนหลาย ๆ แห่งมีการปรับเปลี่ยนเพื่อให้สอดคล้องกับ สภาพการณ์ภายนอกที่เปลี่ยนไป การนำวัฒนธรรมคุณภาพ มาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของโรงเรียน แต่การนำ วัฒนธรรมคุณภาพมาใช้ในโรงเรียนเป็นสิ่งที่ไม่ง่ายเมื่อ เปรียบกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น จะเห็นได้ว่าความ ผูกพันต่อองค์กร หรือโรงเรียนนั้นจะเป็นตัวนำไปสู่ความมี ประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและความสำเร็จของโรงเรียน ดังนั้นสิ่งที่โรงเรียนจะต้องคำนึงถึงก็คือ จะทำอย่างไรที่จะทำ ให้ครู และบุคลากรทางการศึกษาเกิดความผูกพันต่อ

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 การจัดการศึกษาได้รับการปรับปรุง อย่างต่อเนื่องเพื่อให้บรรลุเป้าหมายซึ่งก็คือ "คุณภาพ" ซึ่ง คุณภาพจะนำองค์กรไปสู่เป้าหมายที่ได้ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานรางวัลคุณภาพแห่งชาติ. 2553 : 1-11) การนำ แนวทางการบริหารจัดการตามเกณฑ์รางวัลการบริหารสู่ความ เป็นเลิศมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการบริหาร เพื่อให้หน่วยงาน หรือองค์กรมีแนวทางในด้านวิธีปฏิบัติงานและมีผลการ ดำเนินการในการบริหาร สู่ความเป็นเลิศตามระดับมาตรฐานโลก และพัฒนาขีดความสามารถด้านการบริหารจัดการในองค์กร ในประเทศไทยซึ่งจะช่วยให้ได้ประเด็นและแนวทางการปรับปรุง คุณภาพการบริหารจัดการของตนเองตามกำลังศักยภาพของ ตนเอง และหากองค์กรได้พัฒนาตามกรอบประเด็นการบริหาร จัดการที่ก้าวหน้าไปทั่วโลกมาก ๆ ก็สามารที่จะก้าวหน้าไปสู่ ระดับความเป็นองค์กรแนวโรงเรียนมาตรฐานสากลที่เป็นระบบ ได้ดียิ่งขึ้นต่อไป ในการเปลี่ยนแปลงที่เราควรคำนึงถึงที่จะ นำไปสู่ ความสำเร็จคือ "วัฒนธรรม" (Schien. 1992 : 13-14) (Porter et al. 1975 : 489-490) ดังเช่น Denison Daniel R. (1990 : 4) และ David Parker (2007 : 181) ได้ศึกษาพบว่า มีงานวิจัยอีกส่วนหนึ่งได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ของ "วัฒนธรรม องค์กร" "การบริหารผลงานองค์กร" และ "ประสิทธิผล" ทำให้องค์กรบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ได้ จึงทำให้งานวิจัยที่จะศึกษา ต่อไปได้รับการสนับสนุนว่าวัฒนธรรมองค์กรมีความสัมพันธ์ ต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งวัฒนธรรมองค์กรจะมี ส่วนกับการดำเนินงานขององค์กรและมีความสำคัญต่อ ความสำเร็จในการบริหารงานขององค์กร โดยวัฒนธรรม หรือวัฒนธรรมคุณภาพยังมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนา ความรู้สึกรักหรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้เกิดความผูกพัน และเสียสละให้กับองค์กร วัฒนธรรมองค์กรที่เอื้ออำนวย ต่อการปฏิบัติงาน จะทำให้สมาชิกขององค์กรรู้สึกว่

พวกเขาเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร พร้อมทั้งจะทุ่มเท กำลังกาย กำลังใจให้กับองค์กรอย่างเต็มที่ ประการที่น่าจะอยู่กับ องค์กรนั้นตลอดไปจนกระทั่งมีการพัฒนาไปเป็นวัฒนธรรม คุณภาพของโรงเรียน นั่นก็แสดงว่าครูหรือบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ได้เกิดความผูกพันกับองค์กร พร้อมทั้งจะก้าวไปข้างหน้า ร่วมกับองค์กรไม่ว่าองค์กรจะอยู่ในสถานการณ์เช่นใด โดยวัฒนธรรมที่เกิดจากความเชื่อ ค่านิยม วิธีคิด ระเบียบแบบแผน และธรรมเนียมในการปฏิบัติต่าง ๆ เป็นการสร้างคุณภาพ ให้เกิดขึ้นในองค์กรจะเป็นแนวทางสำคัญที่นำคุณภาพ การบริหาร ที่ดีขององค์กรที่เกิดขึ้นได้

ปัจจุบันหน่วยงานและองค์กรทั้งในระดับชาติ และนานาชาติต่างตระหนักในความสำคัญของสถานศึกษา ว่าต้องเป็นแหล่งผลิตผู้เรียนที่มีคุณภาพ โดยสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู ต้องมีคุณภาพ จนมีคำกล่าวที่ยกย่องและให้กำลังใจ ครูที่เป็นผู้สร้างศิษย์ที่มีคุณค่าต่อสังคมว่า “คุณภาพศิษย์ สะท้อนคุณภาพครู” ในสภาพปัจจุบันที่สังคมทุกภาคส่วน มีอิทธิพลต่อการศึกษิตตามอัธยาศัยของผู้เรียนอย่างมาก ดังนั้น สังคมจึงต้องให้ความร่วมมือและรับผิดชอบร่วมกับ สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด เรื่องศิษย์คุณภาพจึงต้อง เริ่มต้นที่ครู ที่ปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอให้เป็นวิถีชีวิตจนเกิดเป็น “วัฒนธรรมคุณภาพ” (ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์. 2557 : 1) พัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าจนสามารถเข้าสู่การแข่งขัน กับนานาชาติในเวทีโลกได้นั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ จะต้องมีการบริหารจัดการศึกษาของประเทศให้ไ้ระดับ มาตรฐานทั้งในระดับประเทศ และสามารถเทียบเคียงสมรรถนะ ได้กับมาตรฐานของนานาชาติ ซึ่งตามพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ในการบริหาร และจัดการการศึกษาของรัฐ, การบริหารและจัดการการศึกษา ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, การบริหารและจัดการการศึกษา ของเอกชน และในการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ได้วางกรอบแนวทางในการพัฒนาคุณภาพ การบริหารจัดการการศึกษา ยุคใหม่ไว้ประกอบด้วย 1) กระจาย อำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้สถานศึกษา และ เขตพื้นที่การศึกษา 2) พัฒนาระบบบริหารจัดการตามหลัก ธรรมาภิบาลให้มีความโปร่งใสเป็นธรรม และมีระบบการตรวจสอบ ที่มีประสิทธิภาพ 3) พัฒนาการบริหารจัดการเพื่อเพิ่มโอกาส ทางการศึกษาอย่างมีคุณภาพ 4) พัฒนาระบบบริหารจัดการ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนภาคเอกชน และทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษาและสนับสนุนการศึกษา และเรียนรู้ ให้มากขึ้น และ 5) พัฒนาระบบบริหารจัดการ ทรัพยากรเพื่อการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม หน่วยงานหรือบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา

พยายามดำเนินการอย่างมีคุณภาพเพียงไรก็ยังมีข้อมูล ที่บ่งบอกถึงผลของการจัดการศึกษานั้นว่ายังไม่ดีเท่าที่ควรจะเป็นมากนัก ดังเช่นผลการประเมินคุณภาพการศึกษาต่าง ๆ พบว่า ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนต่ำกว่า เกณฑ์ที่กำหนดทั้งผลการทดสอบระดับชาติ (O - NET) ผลการสอบ PISA และที่ผ่านมามีสถานศึกษาขึ้นพื้นฐาน ที่ยังไม่ได้รับรองมาตรฐานจากสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษาในรอบแรก ถึงร้อยละ 65 จากสถานศึกษาที่สามหมื่นแห่งทั่วประเทศ ในส่วนที่ เกี่ยวข้องกับคุณภาพของผู้เรียน พบว่าผลสัมฤทธิ์ในวิชาหลัก ได้แก่ ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสังคม ศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่า ร้อยละ 50 ส่วนการประเมินของ สมศ. รอบที่สอง พบว่า สถานศึกษา ที่จัดการศึกษาระดับ ประถมศึกษา และมีมัธยมศึกษา จำนวน 22,425 แห่ง มีถึง ร้อยละ 79.7 ที่ได้มาตรฐาน และอีกร้อยละ 20.3 ต้องได้รับการ พัฒนา และผลการรับรองมาตรฐานระดับการศึกษา ขึ้นพื้นฐาน รอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จำนวนทั้งสิ้น 29,557 แห่ง มีผลการรับรองระดับดีมาก 2,198 แห่ง ระดับดี 15,803 แห่ง และยังไม่รับรอง 11,556 แห่ง

จากสภาพ ปัญหา และผลการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมคุณภาพขององค์กร มีต่อการพัฒนาระบบคุณภาพการบริหารการศึกษาของ โรงเรียนโดยส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนทั้งระบบ โดยส่งผลต่อบุคลากรทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน อันได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครอง รวมทั้งผู้มีส่วน ได้ส่วนเสียทุกคน อีกทั้งสถาบันต่าง ๆ ได้ให้ความสนใจกับ การพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนา ทรัพยากรบุคคล หรือทรัพยากรที่เป็นส่วนสนับสนุนการจัด การศึกษา ตลอดจนในเรื่องของกระบวนการเรียนการสอน ดังนั้นการพัฒนาตัวบ่งชี้วัฒนธรรมคุณภาพ จะทำให้โรงเรียน สามารถตรวจสอบสภาพคุณภาพปัจจุบันของตนเอง แต่ปัจจุบันยังไม่มีการศึกษาและสร้างวัฒนธรรมคุณภาพ ให้เกิดขึ้นในโรงเรียนอย่างชัดเจนว่าวัฒนธรรมคุณภาพใน โรงเรียนควรประกอบด้วยองค์ประกอบใดบ้าง ดังนั้นผู้วิจัยจึง เห็นความสำคัญของการศึกษาการพัฒนาตัวบ่งชี้วัฒนธรรม คุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีความสอดคล้องกับบริบท ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อใช้ผลการประเมินจากตัวชี้วัดดังกล่าว

ไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพเพิ่มขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้วัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวบ่งชี้วัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

วิธีการดำเนินงานวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ระยะที่ 1 การกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย และการพัฒนาตัวบ่งชี้

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับองค์ประกอบของตัวบ่งชี้วัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 5 คน แยกเป็น นักวิชาการ 2 คน ผู้บริหารการศึกษา 2 คน และผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน ใช้การสุ่มแบบเจาะจง ตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้

ระยะที่ 2 การพัฒนาตัวบ่งชี้

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับองค์ประกอบของตัวบ่งชี้วัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 21 คน แยกเป็น นักวิชาการ 7 คน ผู้บริหารการศึกษา 7 คน และ ผู้บริหารสถานศึกษา 7 คน ใช้การเลือกแบบเจาะจง ตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้

ระยะที่ 3 การตรวจสอบตัวบ่งชี้กับข้อมูลเชิงประจักษ์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2,150 และครู จำนวน 40,741 คน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2559 รวมทั้งสิ้น จำนวน 42,891 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู ที่อยู่ในโรงเรียนมาตรฐานสากล ปีการศึกษา 2559 จำนวน 693 คน สุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้สำนักงานศึกษาธิการภาคเป็นชั้น

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ระยะที่ 1 การกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย และการพัฒนาตัวบ่งชี้

แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระยะที่ 2 การพัฒนาตัวบ่งชี้

รอบที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นจากองค์ประกอบของตัวบ่งชี้วัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา เป็นแบบชนิดเลือกตอบเห็นด้วย-ไม่เห็นด้วย และแบบปลายเปิดเพื่อสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

รอบที่ 2 และรอบที่ 3 เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ระยะที่ 3 การตรวจสอบตัวบ่งชี้กับข้อมูล

เชิงประจักษ์ แบบสอบถามความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติขององค์ประกอบของตัวบ่งชี้วัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลเป็น 3 ระยะตามขั้นตอนการวิจัย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ระยะที่ 1 การกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย และการพัฒนาตัวบ่งชี้ โดยการสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะด้านวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ซึ่งผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิมาทั้งหมด 5 คน คิดเป็นร้อยละ 100

ระยะที่ 2 การพัฒนาตัวบ่งชี้ โดยการสอบถามผู้เชี่ยวชาญ ใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ให้ผู้เชี่ยวชาญตอบ แบบสอบถามชุดนี้ครอบคลุมพฤติกรรมบ่งชี้วัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา 8 ด้าน เพื่อสอบถามความสอดคล้องในการเป็นตัวบ่งชี้แบ่งออกเป็น 8 ตอน ได้แก่ 1) ด้านภาวะผู้นำด้านคุณภาพ 2) ด้านครู และบุคลากรคุณภาพ 3) ด้านผู้เรียนคุณภาพ 4) ด้านกลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพ 5) ด้านการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง 6) ด้านทีมคุณภาพ 7) ด้านกระบวนการคุณภาพ และ 8) ด้านผลลัพธ์แห่งคุณภาพ

ระยะที่ 3 การตรวจสอบตัวบ่งชี้กับข้อมูล

เชิงประจักษ์ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการจัดส่งและรับคืนแบบสอบถามไปยังผู้บริหารสถานศึกษา และครู ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 693 คน ได้รับแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างมาทั้งหมด 674 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 97.26

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลจากการวิเคราะห์และตรวจสอบ ความตรงเชิงเนื้อหา ความเหมาะสม และความสอดคล้องพฤติกรรมบ่งชี้วัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา

ระยะที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามทั้งรอบที่ 2 และรอบที่ 3 ใช้การวิเคราะห์โดยการคำนวณหาค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range)

ระยะที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความเหมาะสมของตัวบ่งชี้วัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) โดยการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลโครงสร้างองค์ประกอบและกำหนดน้ำหนักตัวแปรย่อยที่ใช้ในการสร้างตัวบ่งชี้กับข้อมูลเชิงประจักษ์ และทำการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลการวิจัยที่เป็นตัวแบบเชิงทฤษฎีที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ใช้สถิติเชิงบรรยาย (Descriptive Statistics) ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ดังนี้

5.1 ค่ามัธยฐาน (Median)

5.2 ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range)

5.3 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5.4 ค่าไคสแควร์ (chi-square statistics)

5.5 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (goodness-of-fit index: GFI)

5.6 ดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแล้ว (adjusted goodness-of-fit index: AGFI)

5.7 ค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (root mean square error of approximation: RMSEA)

สรุปผล

การวิจัยในครั้งนี้ พบว่า วัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบหลัก 31 องค์ประกอบย่อย และ 123 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย ด้านผู้นำเน้นคุณภาพ จำนวน 17 ตัวบ่งชี้ ด้านครู

และบุคลากรคุณภาพ จำนวน 16 ตัวบ่งชี้ ด้านผู้เรียนคุณภาพ จำนวน 13 ตัวบ่งชี้ ด้านกลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพ จำนวน 14 ตัวบ่งชี้ ด้านการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง จำนวน 14 ตัวบ่งชี้ ด้านทีมคุณภาพ จำนวน 9 ตัวบ่งชี้ ด้านกระบวนการคุณภาพ จำนวน 19 ตัวบ่งชี้ และด้านผลลัพธ์แห่งคุณภาพ จำนวน 21 ตัวบ่งชี้

ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของตัวบ่งชี้วัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของตัวบ่งชี้วัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา

องค์ประกอบ	$\bar{X}$	S.D.	Skew	Kur	ความเหมาะสม
1. ผู้นำเน้นคุณภาพ	4.49	0.60	-0.66	-0.72	มาก
2. ครู และบุคลากรคุณภาพ	4.59	0.54	-0.93	-0.15	มากที่สุด
3. ผู้เรียนคุณภาพ	4.49	0.56	-0.63	0.54	มาก
4. กลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพ	4.57	0.54	-0.79	-0.27	มากที่สุด
5. การพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง	4.38	0.60	-0.43	-0.72	มาก
6. ทีมคุณภาพ	4.31	0.59	-0.21	-0.66	มาก
7. กระบวนการคุณภาพ	4.46	0.58	-0.56	-0.63	มาก
8. ผลลัพธ์แห่งคุณภาพ	4.47	0.57	-0.57	-0.63	มาก

จากตาราง 1 พบว่า ความเหมาะสมของตัวบ่งชี้วัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 2 ด้าน และอยู่ในระดับมาก จำนวน 6 ด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ด้านครู และบุคลากรคุณภาพ ($\bar{X}=4.59$, S.D. =0.54) 2) ด้านกลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพ ($\bar{X}=4.57$, S.D. =0.54) 3) ด้านผู้เรียนคุณภาพ ($\bar{X}=4.49$, S.D. =0.56) 4) ด้านผู้นำเน้นคุณภาพ ($\bar{X}=4.49$, S.D. =0.60) 5) ด้านผลลัพธ์แห่งคุณภาพ ($\bar{X}=4.47$, S.D. =0.57) 6) ด้านกระบวนการคุณภาพ ($\bar{X}=4.46$, S.D. =0.58)

7) ด้านการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X}=4.38$, S.D.=0.60) และ 8) ด้านทีมคุณภาพ ($\bar{X}=4.31$, S.D.=0.57)

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้วัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-Square : χ^2) เท่ากับ 48.51 ไม่มีนัยสำคัญค่า df เท่ากับ 58 เมื่อพิจารณาค่า χ^2/df เท่ากับ 0.998 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์คือต่ำกว่า 2 นอกจากนี้ยังพบว่าค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.97 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.94 และค่าดัชนีแสดงขนาด ของกลุ่มตัวอย่างที่จะยอมรับดัชนีความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดล (CN) เท่ากับ 827.72 เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ (Chi-Square = 48.53 df=49 p=0.49394 GFI=0.97 AGFI=0.94 RMSEA = 0.000 CN = 827.92)

น้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้วัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังต่อไปนี้ ค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 1.00 กระบวนการคุณภาพ (PQ) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.96 ทีมคุณภาพ (TQ) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.59 ผู้เรียนคุณภาพ (ST) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.23 การพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง (DQ) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.14 ด้านผู้นำคุณภาพ (LQ) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.03 และครู และบุคลากรคุณภาพ (TC) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.03 และกลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพ (SQ) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.02 ตามลำดับค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ขององค์ประกอบย่อยทั้ง 31 องค์ประกอบย่อย มีค่าเป็นบวกและมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า และค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ของตัวบ่งชี้วัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้ง 123 ตัวบ่งชี้มีค่าตั้งแต่ 0.30 – 0.94 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า สามารถเขียนสมการโครงสร้างตัวบ่งชี้วัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ดังนี้

$$QS = 1.00(OP) + 0.96(PQ) + 0.59(TQ) + 0.23(ST) + 0.14(DQ) + 0.03(LQ) + 0.03(TC) + 0.02(SQ)$$

อภิปรายผล

1. ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้วัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ตัวบ่งชี้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นทุกตัว มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดและมีความสอดคล้องในระดับมาก จึงได้คัดสรรไว้ในโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้าง แสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบทั้ง 8 องค์ประกอบ คือ ด้านผู้นำเน้นคุณภาพ ด้านครู และบุคลากรคุณภาพ ด้านผู้เรียนคุณภาพ ด้านกลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพ ด้านการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ด้านทีมคุณภาพ ด้านกระบวนการคุณภาพ และ ผลลัพธ์แห่งคุณภาพ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการวิจัยและสมมุติฐานการวิจัย รวมทั้งสอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตวิญญาณความเป็นครู รวมทั้งการที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการหลายขั้นตอนเพื่อให้ได้ตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวกับจิตวิญญาณความเป็นครู เช่น การสัมภาษณ์ การสอบถามผู้เชี่ยวชาญด้วยเทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง แล้วนำมาวิเคราะห์หาระดับความเหมาะสมของการเป็นตัวบ่งชี้ ซึ่งปรากฏว่าตัวบ่งชี้โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด จึงถือว่าตัวบ่งชี้ใช้ได้ทุกตัว สอดคล้องกับ นิภาพร แสนเมือง (2557) และ วัชรภรณ์ ที่สุกะ (2557) ที่ได้พัฒนาตัวบ่งชี้โดยดำเนินการหลายขั้นตอนตาม กระบวนการสร้างตัวบ่งชี้ คือ การกำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนา ตัวบ่งชี้ การนิยามตัวบ่งชี้ การรวบรวมข้อมูล การสร้างตัวบ่งชี้ การตรวจสอบคุณภาพตัวบ่งชี้ และการวิเคราะห์ตามบริบทที่ต้องการศึกษาและการนำเสนอ รายงาน ทำให้ตัวบ่งชี้ทุกตัวที่ผ่านกระบวนการทั้งหมด มีคุณภาพสามารถนำไปใช้ได้

2. ผลการวิเคราะห์โมเดลตัวบ่งชี้วัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า โมเดลตัวบ่งชี้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และมีนัยสำคัญทางสถิติทุกค่า แสดงให้เห็นว่า องค์ประกอบหลักของวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้ง 8 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านผู้นำเน้นคุณภาพ 2) ด้านครู และบุคลากรคุณภาพ 3) ด้านผู้เรียนคุณภาพ 4) ด้านกลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพ 5) ด้านการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง 6) ด้านทีมคุณภาพ 7) ด้านกระบวนการคุณภาพ และ 8) ผลลัพธ์แห่งคุณภาพ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ

กรอบแนวคิดในการวิจัยและสมมติฐานการวิจัย มีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ โดยองค์ประกอบต่าง ๆ จะทำให้การดำเนินการในด้านการบริหาร การจัดการเรียนการสอน และการสนับสนุนต่าง ๆ จะทำให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีทั้งกับโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา ครู หรือนักเรียน สอดคล้องกับ สุตารัตน์ โยธาบรรล (2554 : บทคัดย่อ) ที่กล่าวว่า วัฒนธรรมองค์กรมีความเชื่อมโยงกับผลสัมฤทธิ์ การดำเนินงาน หมายความว่าวัฒนธรรมองค์กรมีส่วนส่งเสริมให้เกิดผลสัมฤทธิ์การดำเนินงาน Denison (1990 : abstract) พบว่า วัฒนธรรมองค์กรส่งผลต่อประสิทธิภาพขององค์กร เป็นการอธิบายถึงผลกระทบที่วัฒนธรรมองค์กรสามารถมีผลการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 4 แนวคิด ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมของสมาชิกในองค์กร 2) การปรับตัวเพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์ใหม่ในขณะที่ยังคงรักษาตัวอักษรพื้นฐานของตน 3) ความสอดคล้องที่แข็งแกร่ง และชัดเจนของวัฒนธรรม และ 4) พันธกิจที่มีความหมายและทิศทางชัดเจน โดยแนวคิดเหล่านี้ถูกนำเสนอความคิดผ่านเอกลักษณ์และการบูรณาการวัฒนธรรมองค์กร ส่งผลให้สมาชิกในองค์กรเกิดทัศนคติเชิงบวกต่อองค์กร และ Grover (2001 : abstract) พบว่า ปัจจัยต่อไปนี้มีอิทธิพลช่วยสนับสนุนต่อการใช้ความรู้ร่วมกันขององค์กร คือ วัฒนธรรมที่มีการเปิดเผยและไว้วางใจกัน ช่องทางการสื่อสาร การให้การสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูง และการมีระบบการให้รางวัล ผู้วิจัยได้เสนอแนะว่าระบบการให้รางวัลเป็นปัจจัยสำคัญของวัฒนธรรมที่จะส่งเสริมให้เกิดการใช้ความรู้ร่วมกันในองค์กร จะต้องมีการออกแบบให้มีความโปร่งใส

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ตัวบ่งชี้วัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานควรนำผลการวิจัยไปใช้กำหนดมาตรฐานการบริหารงานโรงเรียน และกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานของครู และบุคลากรทางการศึกษา

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

จากผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ตัวบ่งชี้วัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในครั้งนี้ชี้ให้เห็นองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ที่สำคัญของวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานควรนำผลการวิจัยไปเผยแพร่หรือกำหนดมาตรการให้โรงเรียนในสังกัดนำไปใช้ในการตรวจสอบ หรือประเมินตนเอง ตามองค์ประกอบ โดยใช้คู่มือการใช้ตัวบ่งชี้ประกอบซึ่งจะส่งผลให้ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาประเมินผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนของตนเอง และใช้ผลประเมินเพื่อวางแผนพัฒนาโรงเรียน และพัฒนาตนเอง

2. ข้อเสนอเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรทำวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างเครื่องมือที่สามารถวัด และประเมินการปฏิบัติงานของครู และบุคลากรทางการศึกษาให้สามารถประเมินได้ลึก และเจาะจง ในส่วนงานของตนเองมากขึ้น โดยใช้ผลการศึกษานี้เป็นแนวทางในการศึกษา

รายการอ้างอิง

- ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์. (2557). **อัตลักษณ์ผู้เรียน เอกลักษณ์สถานศึกษา**. สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).
- ช่วงโชติ พันธุเวช. (2552). **การจัดการคุณภาพ TQM (Total Quality Management)**. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- นิภาพร แสนเมือง. (2557). **การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงรุกของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. วิทยานิพนธ์ ป.ด. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- รัตนา ดวงแก้ว. (2556ก). **“การประยุกต์ใช้งานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา” ในประมวลสาระชุดวิชาการวิจัยการบริหารการศึกษา**. หน่วยที่ 14 หน้า 1-79 นนทบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วัชรภรณ์ ที่สุกะ. (2557). **การพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษ**. วิทยานิพนธ์ ป.ด. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วีไลวรรณ มีเทียม. (2551). **วัฒนธรรมโรงเรียน :กรณีศึกษาโรงเรียนศรีกระนวนวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สำนักงานรางวัลคุณภาพแห่งชาติ. (2553). **เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ ประจำปี 2553-2554 (TQA Criteria for Performance Excellence 2553-2554)**. กรุงเทพฯ : บริษัท ศิवा โกลด์ มีเดีย จำกัด.

สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย. (2553). **แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากล**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

David Parker. (2007). **Organizational Theory Design and Change**. New Jersey : Pearson Education.

Denison Daniel R. (1990). **Corporate Culture and organizational Effectiveness**. New York : John Wiley & Son.

Grover, V. & Darvenport T. (2001). **General perspective on knowledge management: fostering a research addenda**. General of management information system, 18(1): 5-21.

Porter, Lyman W. et. al. (1975). **Behavior in Organization**. Tokyo : McGraw-Hill.

Schein, E.H. (1992). **Organizational Culture and Leadership**. San Francisco : Jossey-Bass

